

IZ SONČNE ZAMBIJE

Leto 37, Misijonska nedelja, 2007.

POZDRAV IN PRIPOROČILO VSEM PRIJATELJEM MISIJONOV!

ŠOLA DAVIES V KASUNGU

Malawijci so ukaželjni ljudje. To se je pokazalo takoj po mojem prihodu v Malawi. Ob prvem srečanju z župnijskim svetom so mi povedali odkrito, kaj bi želeli imeti, da naredimo. Verjetno so slišali za naše delo v Nangomi. Hočemo imeti: gimnazijo in bolnico. Pa sem jih vprašal: »Koliko gimnazij je v Kasungu?« Odgovorili so: »Štiri državne in tri privatne, a vse so majhne in niso kaj prida«. In bolnišnico, imate? »Da, državno z dvesto posteljami. A v našem distriktu je pol milijona ljudi.« Odgovoril sem jim, da sanjajo.

Leto dni sem opazoval tukajšnje življenje in delo ter molil. Naredil bore malo. Počasi pa sem uvidel, da njihove želje niso pretirane. S pomočjo Trikraljevske akcije smo začeli obnavljati šole. Štiri so obnovljene, štiri delno, štiri pa še čakajo na sredstva. Medtem smo se odločili, da začnemo s svojo gimnazijo. V bližini naše rezidence je opuščena gimnazija, Davies Secondary School. Pred letom dni so prenehali s poukom. Lastnik je ni mogel več vzdrževati. Govorilo se je, da jo hoče prodati. Farani so mi to povedali na tak način, da bi bilo greh, ako bi je ne kupili. Pritiskali so name in mi sporočili: »Ako je mi ne kupimo, jo bodo muslimani. Nočemo džamije med cerkvijo in jezuitsko rezidenco!« Njihove želje smo sporočili škofu in provincijalu. Škof je odobril, da se šola kupi, provincijal je sporočil, da nima nobene objekcije. Pripomnil je le, da se muslimanov ni treba bati. Jaz sem pa pred dvema leti na Šentvidski gimnaziji dobil pet tisoč evrov za gradnjo dveh razredov gimnazije, ki smo jo planirali. Odlašali smo in odlašali, sedaj je priložnost. In sem se odločil, da popustim zahtevam faranov. Prosil sem jih, da dajo ravno toliko, kot sem dobil v Ljubljani. Dali smo skupaj, se dogovorili z lastnikom in v torek 16. oktobra plačali četrtno cene za odkup gimnazije Davies. Župnija je dala tisoč vreč koruze, Šentvidska gimnazija pa pet tisoč evrov. Gimnazija je »naša«. Velik dolg je tu, a tudi upanje, da se bo večji del potrebnega denarja nekako nabral. Šola je tudi zanemarjena. Popravljal bo veliko. Štiri zgradbe nimajo strehe, elektrifikacija in vodna napeljava sta vandalizirane. Dve hiše in dva razreda popravimo. Potem takoj začnemo s poukom osmega razreda osnovne šole. Okrepimo jih z dodatnim študijem, da se bodo januarja gotovo kvalificirali za prvi razred gimnazije.

Bolnišnice nismo planiral, dali smo se pa na bolj pogoste obiske bolnikov ter na izboljšanje službe bolnikov obolelih za AIDSOM. Povabil sem študente medicine iz Ljubljane, da pridejo na prakso in pomagajo bolnikom po vaseh. Osem se jih je odzvalo. Štiri mesece so pri nas. Hodijo sistematsko po vaseh. Izbrali smo štiri centre, ki jih obiskujejo enkrat na teden. V ponedeljek gredo k sv. Petru, v torek k sv. Ignaciju, v sredo so doma ali pa v Kamphulu, v četrtek v Senjere. V petek so tako utrujeni, da so potrebni počitka. V soboto je refleksija in študij. Hitro jim je minil čas. Marsikatero življenje so rešili. Vživel so se v Afriko, ki jim je zrastle pod kožo. Bi kar tu ostali! No, Slovenija je le domovina in preden so prišli v Afriko, so imeli trden namen, da se vrnejo. Morda bo pa kdo res še kdaj prišel na obisk. Nabrali so si izkušenj, mi pa smo bili deležni njihove zdravniške pomoči in prijaznosti. Upamo, da bo kmalu prišla druga skupina na delovni obisk. Hvala vam.

FRANCITU SEM VERJEL

Pred tremi leti in pol sem šel na obisk v Zambijo. Obiskal sem prijatelje v Lusaki in drugod. Šel sem obiskat tudi patra Miha Drevenška v Ndoli. Našel sem ga pri delu v tiskarni. Videl sem ga, kako navdušeno pripravlja televizijski program za ZNBC (Zambija National Broadcasting Corporation). Videl sem tudi njegov tim, ki dela za sirote. In koga najdem v pisarni? Gospoda Francita Frantarja, ki je tam urejeval kartoteke za sirote. Franci je bil pri njem na obisku. Zelo sem ga bil vesel, saj sva rojaka. Najini rojstni hiši sta sto metrov narazen. Bil je pri patru Mihuže dva meseca. Pa sem ga povabil, naj pride tudi k meni v Malawi na obisk. Maja 2004 je res prišel v Kasungu za štirinajst dni.

Veliko sva se pogovarjala. Proti koncu obiska pa mi je zaupal, da ima doma v Sloveniji težave. Že prej sem ga srečal v Olimlju, ko sem tam obiskal starega prijatelja in bivšega misijonarja Ernesta Benka. Pri njem je bil na okrevanju. Nič mi ni povedal o svojih težavah. Sedaj se je pa odprl. Svojo zgodbo naj sam pove. Takole se je odprl:

Kot veš, sem bil vseskozi od posvečenja naprej župnik v Kašlju in potem v Zalogu. Tam sem gradil novo cerkev. Bilo je to »v rdečem naselju«. Imel sem velike težave z dovoljenji in z delom. Na koncu sem kljub vsemu uspel in to ob podpori faranov. Brez njih ne bi mogel napraviti ničesar. Gradnja cerkve pa je bila borba med tistimi, ki cerkve niso marali in verniki, ki bi radi imeli dostojni in prostorni molitveni prostor. To je tudi njihova pravica! V borbi so zmagali verniki. Nasprotovanj je bilo nešteto.

Poleg svojega župnijskega dela sem bil dopisnik Mavrice. Njen začetnik, gospod Jože Bertoncelj, me je povabil k sodelovanju. Verjamem v mladino. Ona je naša bodočnost! Isto načelo so imeli takratni oblastniki. Lahko bi se vprašal, če nisem ideje od njih prevzel. Naj bo kakorkoli: jaz verjamem v mladi rod in zanj delam. Od gospoda Bertonclja sem se naučil tudi dela z mladino. Ko jim on govori, ga vsi poslušajo z odprtimi ušesi in usti. Tudi mene so poslušali. Zelo radi smo se imeli. No, in to je šlo oblastem na živce. Študirali so, kako bi me zaustavili. A me sprva niso mogli. Za Mavrico bi rad delal intervjuje, saj mladina pri športu zaživi. In če Mavričarji slišijo uspešnega in priljubljenega športnika, ki spregovori ne le o svojih naporih in uspehih, ampak tudi o svoji veri in ljubezni do Boga, je to zanje velika spodbuda. Vsak uspešnejši športnik ali športnica me je zavrnil-a iz strahu pred oblastmi. Potem je moj rojak, Bojan Križaj, dosegel velik smučarski uspeh. Vedel sem, da je rad zahajal k domačemu kovorskemu župniku Ivanu Kosu. Pa sem si mislil: ga grem vprašat. In sem šel. Pristal je na intervju in Mavrica ga je objavila. To je bila senzacija! Prvi dan izdaje so bile vse Mavrice pokupljene. Natisnili smo nove. Bojanu Križaju se ni nič zgodilo in meni tudi ne. Od takrat sem imel odprta vrata do drugih športnikov. Interjuji so sledili. Naklada Mavrice je šla gor. Napetost med mano in oblastmi pa tudi. Dvakrat so neznanci izruvali križ ob poti v Kašlju. Grožnje so bile vsakodnevna stvar.

In potem se je ena od mojih vernic, dekle, zaljubila v nekega miličnika. Če si bil v tej službi, se v cerkev ni smelo hoditi. On je bil iz prepričane komunistične družine, ki je bila nestrpna do cerkve. Ko sta se pogovarjala, mu je omenila, da je nanjo veliko vplival domači župnik. Začelo ga je zanimati. Povedala mu je, da jo je imel rad in da jo je celo objel. Ob tem poročilu so mu šli lasje pokonci. Je silno ljubosumne narave. Hotel je zvedeti vse o njunem odnosu. Seveda se mu je odkrila, saj jo je praktično zasnubil. Iz njenega pripovedovanja je zaključil, da bi se njun odnos lahko imenoval: spolno nadlegovanje mladoletnih. To je bila aktualna tematakrat in je še sedaj. Po zahodnih državah zapirajo učitelje, župnike.. Pa ji je rekel: punca, ako ti tega župnika ne ovadiš, z najino poroko ne bo nič. In me je prijaviła.

S tistim dnem ovadbe je moje življenje postalo nanizanka trpljenja. Res sem deklico včasih objel. A da bi jo spolno zlorabil! To pa ne. Sem jo spoštoval in jo še spoštujem. Ob srečanju z

mladino med nami ni bilo preprek. Smo bili na istem valu. Med nami je vladala ljubezen. Do vseh in vsakega. Ob takih srečanjih pride naravno do izkaza medsebojnega spoštovanja in ljubezni. Tega si izkažemo pri maši in tudi ob drugih priložnostih. Mislim, da je čisto naravno, če se osebe navežejo druga na drugo. Tako se je zgodilo med mano in deklico. Rad sem hodil k njenim staršem na dom, kjer sem se dobro počutil. Seveda to ni bila edina družina, h kateri sem zahajal. V Kašlju in v Zalogu imam veliko prijateljev. Hotel sem, da bi se pogovorila. A se ni hotela. Nisem razumel, zakaj naenkrat tak zasuk v odnosu. Ob mojem petdesetem rojstnem dnevu mi je še spekla in podarila torto. Vedel sem, da ima fanta in sem to vzel kot normalno pot. Moja je duhovniška. Da bi uredil odnos, sem ji napisal pismo, v katerem sem se ji opravičil, če bi bilo karkoli narobe v mojem odnosu do nje. Opravičila ni sprejela. Obtožnica je ostala. Potem sem fizično zbolel. Prosil sem za premestitev in oddih, kar sem tudi dobil. Klicali so me na obravnavo, a sem bil čisto izčrpan. Prosil sem za odložitev postopka. So mi ga dali. Ko si me ob tvojem dopustu v Sloveniji našel v Olimlju, sem bil na okrepanju. Takrat ni bilo priložnosti, da bi ti te stvari povedal. Cela stvar mi je žrla živce. Moji obtoževalci so me potem, ko si odšel nazaj z dopusta v misijone, našli v Olimlju in me ponovno prijavili. Sklenil sem, da se bom poskušal umakniti. Vedno sem imel željo, da bi šel v misijone. In sem si rekel: grem v Afriko. Tako sem šel k p. Mihi Drevenšku, svojemu nekdanjemu prijatelju, na obisk.

Sedaj sem pri tebi. Tu se mi dopade. Ljudje so prijazni in me sprejmejo četudi ne znam jezika. Bi lahko ostal za nekaj časa kar pri tebi? Tako me je zaprosil. Verjel sem Francitovi izpovedi in sem privolil, da ostane začasno pri nas v Kasungu.

Zaprosil sem za njegovo delovno dovoljenje ter ga poslal sem na učenje jezika. Po končanih pripravah mi je začel pomagati pri župnijskem delu. Tako kot p. Mihi v Zambiji, je tudi meni uredil kartoteko za sirote. Tako v župniji kot na podružnicah se je izkazal kot odličen pastoralni delavec. Ljudje so ga imeli zelo radi. Povsod je navdihoval ljudi z veseljem in optimizmom. Njegove maše so dogodek. Jezik ni bil problem, govorilo je srce. In to govorico vsi razumejo. Govoril je tudi o važnosti pouka mladine, rekoč: v mladini je bodočnost. Njih moramo pridobiti. S tem sem se strinjal in se še. Zato v župniji pomagamo pri prenovi šol, hočemo ustanoviti lastno gimnazijo, skrbimo za sirote... Njegova izpoved pa mi je dala misliti. Vpraševal sem se: Kako se je mogel zaplesti, ko je v vsem korekten. Potem smo šli skupaj na praznovanje zadnjih zaobljub jezuitskega patra Saxa v Lilongwe. Po maši je bil sprejem. Na ta sprejem so bili povabljeni slavljenčevi prijatelji. Med njimi je tudi neka indijska družina. Sedeli smo si blizu. Njihova hčerka je vsa srečna gledala Francita in ni mogla odtrgati oči od njega. Ko je šel pozdravit znance, je gledala za njim in se tudi dvignila in prišla bliže. Njen pogled je odseval veliko zanesenost. Po slovesnosti, ko smo bili že doma, sem Francitu povedal, da ga je omenjena deklica ves čas sledila z očmi in tudi s premikom. Vprašal sem ga: ali si kaj opazil? Začudeno me je pogledal in mi odgovoril: »Čisto nič posebnega nisem opazil. Pristrčno sva se pogovarjala. Bila je prijazna in vesela. Iz te deklice še nekaj bo!« Razložil sem mu, da se je v deklici prebujala velika simpatija.

Takrat sem mu priporočil, naj pazi na to, kaj se dogaja v srcih tistih, katere osrečuje. Na to moramo pri našem delu paziti. V soglasju in veselju smo potem nadaljevali naše misijonsko delo.

Pred dvema letoma sem šel na počitnice. Ko so me v Kovorju vprašali, s kom delam na misijonu, sem jim povedal, da delam s poljskim patrom Jožetom in z gospodom Francitom Frantarjem. Obiskal sem tudi župnika v Zalogu. Dogovorila sva se, da pridem k njim maševat in opisat misijonsko življenje. Pri pridigi sem omenil Francita ter vernikom izročil njegove pozdrave. Od načina, kako so verniki sprejeli njegove pozdrave, sem videl, kako so bili navezani nanj. Njihove pozdrave sem potem prinesel zanj v Afriko. Vse je izgledalo korektno, nič narobe.

Lani avgusta meseca pa mi je gospod Drago Ocvirk, Direktor Misijonske Pisarne v Ljubljani, poslal po elektronski pošti pismo, v katerem mi je sporočil, da Francita išče policija. Je obtožen pedofilije. Naj mu povem, če vem, kje se nahaja in da naj takoj pride domov na obravnavo, če je pri meni. Da oblasti ne vedo, kje je. Odgovoril sem mu, da je Franci pri meni in da bo seveda takoj prišel. In je tudi odpotoval. Čudil sem se pa vprašanju, da se ne ve, kje Franci je. V Kovorju in v Zalogu sem javno povedal, da delava skupaj. Zakaj me takrat nobeden ni vprašal o njem in mi povedal, kako je z njim? Jaz sem ga imel za nedolžnega, za žrtev tistih, ki so ga hoteli onemogočiti. Francitu sem verjel!

Pred prihodom v Kasungu sem preživel devet mesecev v Angliji, v Cliftonville-u, v provinci Kent, kjer sem bil na sobotnem letu. Na tečajih smo bavili s psiho-teološko analizo-sintezo. Med drugim smo obravnavali tudi pedofilijo. Tam sem zvedel, da je pedofilija razširjena po družinah, kjer po statistikah v Angliji deset procentov staršev izrablja svoje otroke. Tudi učitelji in duhovniki niso izvzeti. Pedofilija je kazniva, a je tudi bolezen. Vsakdo jo obsoja. Pedofil je res vreden obsodbe, a kot bolniku semu mora pomagati in tudi z njim postopati obzirno in potrpežljivo. Je še vedno človek. Razumevanje bolj pomaga kot obsojanje. Opaziti je tudi, da odvetniki pri procesih hočejo pridobiti čim večjo odškodnino za kliente in pa masten zaslužek zase. Zelo malo pa jih zanima celitev ran prizadetih.

Proces Francita Frantarja sem spremljal. Po internetu sem bil obveščan. Bral sem, kako so mediji obravnavali njegov slučaj. Bil sem šokiran. V zakoniku zahodnih držav je obtoženi nedolžen, dokler se mu ne dokaže, da je kriv. V tem primeru je pa obtoženi kriv, dokler ne dokaže, da je nedolžen. Po praksi: »Kadija tuži, kadija sudi!« V slučaju, kjer ni prič, je zelo težko kaj dokazati. Šibkejšemu se verjame. Zato ni nič čudno, če je Franci med procesom molčal. Hotel sem se oglasiti. Rad bi postavil Mladini in Dnevniku kakšno vprašanje, a je bil slučaj do sedaj prevroč, da bi to storil. Takoj bi me lahko obsodili sodelovanja. Mislim, da bi Francitu morali pustiti možnost civilizirane obrambe. Tako so ga pa obsodili pred procesom in ga medijsko potolkli. In to v času volitev. Sem si skoraj mislil, da jebil Franci na procesu, da bi nekdo dobil politične točke. Tako se mi je videlo od daleč. Če je bil bolnik, bi mu morali pomagati, tako njemu, kot žrtvi. Rane so odprte na obeh straneh.

Franci je preživel enajst mesecev v priporu. V tem času je bil obsojen. Sodba je bila ovržena. Proces naj bi se ponovil. Sedaj je na prostosti, z omejitvijo, da se mora do ponovne obravnave javljati na policiji. V Duhovniškem domu na Lepem potu v Ljubljani čaka na nadaljevanje procesa. Prosim Gospoda, da bi se pravica skazala in da bi vsi prizadeti sprejeli odločbo sodišča naj bo taka ali drugačna. Franci pa naj daruje leta od obtožbe do sedaj kot molitev za dekle iz Zaloga, za tisoče izrabljenih otrok po svetu... Da bi se njegovo geslo o mladini izpolnilo: mladina je bodočnost in upanje sveta in Cerkve. Sam pa naj dodam: Da bi vsi spoznali pravo ljubezen. Naj nam pomaga Mati lepe Ljubezni.

p. Stanko Rozman

VESELA NOVICA: Naš provincijal, p. Peter Bwanali, je imenoval p. Lojzeta Podgrajška za superiorja malawijskega dela naše province. Živel bo v Lilongwe. Pridružil se nam bo ob koncu meseca oktobra. Lojze, dobrodošel med nami!

NOVI ŠKOF V LILONGWE: 13. Oktobra smo dobili v škofiji Lilongwe novega škofa. Je kanadčan. Ime: Remie Ste-Marie. Smo ga z nadvušenjem sprejeli.

Izdajajo: Slovenski misijonarji v Malaviju in Zambiji. Odgovarja p. Stanko Rozman
Naslov: Kasungu Catholic Parish, P.O. Box 406, Malawi
Te.: 00 265 1 253 417; E-mail: rozmans@bdsmw.com